

РОЛЬ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ У ФОРМУВАННІ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Стаття посвячена актуальній проблемі формування валеологічної культури педагога. Ведущая роль в этом процессе, по мнению авторов, принадлежит методическому объединению классных руководителей, которое призвано вооружить педагога-воспитателя достижениями современной теории и практики формирования здоровой личности ученика.

Ключевые слова: валеологическая культура, культура здоровья.

Стаття присвячена актуальній проблемі формування валеологічної культури педагога. Провідна роль в цьому процесі, на думку авторів, належить методичному об'єднанню класних керівників, яке покликане озброїти педагога-вихователя надбаннями сучасної теорії і практики формування здорової особистості учня.

Ключові слова: валеологічна культура, культура здоров'я.

Article is devoted to the actual problem of the formation of cultural paradigm of the teacher. Leading role in this process, according to the authors, is methodical association class masters, which is designed to equip teacher-educator achievements of modern theory and practice of healthy individual student.

Key words: culture of health.

Постановка проблеми. Кардинальні зміни, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, вимагають нових підходів щодо виховання та соціалізації підростаючого покоління. Особливого значення набуває формування гармонійно розвиненої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової особистості. Аналіз державних документів: Конституції України, основ законодавства України про охорону здоров'я, Закону України "Про загальну середню освіту", Концепції за загальної середньої освіти (12-річна школа), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю", Указу Президента України "Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя" – свідчить про те, що пріоритетним завданням системи освіти є виховання людини в дусі відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності [3].

Аналіз останніх публікацій. Щодо теоретико-методологічних і науково-практичних засад цієї проблеми – вони активно розробляються вченими-психологами, соціологами, медиками, педагогами: І. Бехом, М. Гончаренко, А.Капською, О.Киричуком, Н. Максимовою, В. Оржеховською, Т. Федорченко, В.Шаповаловою та іншими.

На сьогодні в Україні прийнято достатньо державних програм, спрямованих на пропаганду здорового способу життя, створено мережу "Центрів здоров'я", відкрито безліч різноманітних спортивних клубів, але значних позитивних зрушень у покращанні фізичного, духовного, психічного, соціального здоров'я школярів не відбувається.

Оскільки пріоритетне значення у формуванні здорового способу життя підростаючого покоління належить школі, важливого значення набуває пошук шляхів підвищення валеологічної культури класного керівника.

Тому метою статті є виявлення впливу діяльності методичного об'єднання на формування валеологічної культури класного керівника. Для цього ми виокремили наступні завдання:

- здійснити аналіз проблеми формування валеологічної культури сучасного вчителя у вітчизняній та зарубіжній теорії й практиці;
- з'ясувати сутнісні характеристики поняття “валеологічна культура” педагогів загальноосвітніх шкіл;
- виявити вплив діяльності методичного об'єднання на процес формування валеологічної компетентності вчителя.

Невід'ємним елементом професійної компетентності вчителя є його валеологічна культура. Проблемам формування валеологічної культури всіх учасників навчально-виховного процесу присвятили свої праці М. Гончаренко, В. Бобрицька, В. Приходько, Г. Шевченко, В. Алфімов, С. Волкова, С. Кириленко, В. Оржеховська, С. Страшко, В. Горащук, Л. Заплатніков, Г. Голобородько та інші.

Під культурою здоров'я або валеологічною культурою розуміють якісне утворення особистості, яке виявляється в єдності духовних, біологічних, психологічних і соціальних факторів, що визначають її спосіб життя і гуманістичний смисл буття.

Системний підхід до аналізу поняття культура здоров'я дає змогу трактувати його як:

- систему цінностей, пріоритетів власного здоров'я і здоров'я оточуючих;
- як спосіб діяльності із формування здоров'я;
- сукупність світоглядних ідей на сутність, особливості, самооцінність здоров'я особистості;
- історичну цілісність, ставлення суспільства до здоров'я громадян;
- інтегральний фактор соціалізації особистості, культуротворчий процес формування здоров'я.

Формування валеологічної культури педагога – цілеспрямований процес взаємодії учасників навчально-виховного процесу (учнів, учителів, класних керівників, батьків) у середовищі навчального закладу, сім'ї, соціального оточення, метою якого є відновлення, збереження, укріплення, формування та передача фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я [1].

Пріоритетна роль у формуванні культури здоров'я учня належить класному керівнику, який зможе виконувати цю соціально важливу функцію лише при високому рівні власної валеологічної культури.

Відомо, що основною організаційною формою колективної методичної роботи з класними керівниками по формуванню їх валеологічної культури є методичні об'єднання, головна функція яких: ознайомлення педагогів із сучасним етапом і перспективами розвитку процесу виховання скла-

дових здорового способу життя в системі освіти, досягненнями вітчизняної та зарубіжної педагогічної та психологічної науки в розв'язанні здоров'ятворчих проблем, перспективним педагогічним досвідом по формуванню здорового способу життя; оновлення і поглиблення знань класних керівників щодо основних проблем здоров'язбереження; постійне підвищення їх рівня валеологічної культури.

Сучасний класний керівник основну увагу в своїй діяльності має приділяти особистості учня, допомагати і підтримувати учня у його саморозвитку, самовихованні, формуванні навичок здорового способу життя; поєднувати уміння вчителя-предметника, соціального педагога, практичного психолога, наставника, старшого товариша, здатного увійти в референтне середовище школяра [2].

У гімназії № 49 діяльність по формуванню валеологічної культури класного керівника побудовано на основі системного підходу та принципів неперервної освіти педагогічних працівників, глибокому вивченні та аналізі результативності виховного процесу і рівня вихованості учнів, рівня професійної підготовки педагогів-вихователів.

Уся організаційно-педагогічна робота здійснюється класним керівником за такими основними напрямками: робота з класом, з учителями-предметниками, з батьками і громадськістю. Основною, звичайно, є робота з класом. Сюди можна віднести згуртування колективу, формування активу, специфічну роботу зі статевого виховання хлопчиків (юнаків) і дівчат, індивідуальну роботу з окремими учнями; виховання у школярів національної самосвідомості та почуття громадянської гідності, поваги до державних символів; підвищення правової освіченості, загальної культури; розвиток пізнавальних інтересів і здібностей, відповідального ставлення до навчання, зміцнення трудової дисципліни; запобігання тютюнопалінню, наркоманії, алкоголізму, правопорушенням, статевій розпусті; прищеплення любові до праці, турботи про життя і здоров'я школярів; вивчення вікових та індивідуально-психологічних особливостей, їхніх нахилів, інтересів, задатків, готовності до певних видів діяльності, а також рівня сформованості учнівського колективу.

Класний керівник координує роботу всіх учителів-предметників, які працюють у його класі щодо здійснення єдиних педагогічних вимог і впливів. Співпрацюючи з батьками учнів, класний керівник вивчає умови виховання дітей у сім'ї, надає консультації щодо організації ефективного сімейного виховання, залучає батьків та громадські організації до виховної роботи з учнями по формуванню здорового способу життя.

Методичне об'єднання класних керівників працює над вирішенням першочергових завдань виховання учнів у сучасних соціально-політичних умовах. Перед ними постає завдання: виховати громадянина-патріота; формувати громадську активність дітей та підлітків, які люблять свій народ, Україну; виробити імунітет до негативного впливу соціального середовища; сформувати засади здорового способу життя.

Великого значення при цьому набуває вміння правильно спрямувати роботу учнівського самоврядування, яке покликане формувати засади громадської поведінки і свідомості учнів шляхом активного залучення їх до справ і турбот навчального закладу, до реальної участі в державотворенні.

Методичну роботу з педагогами-вихователями сконцентровано на вирішенні проблемних питань: вивчення історії рідного краю, ознайомлення учнів з культурною спадщиною українського народу, з народними традиціями формування в учнів кращих якостей національного характеру, виховання громадянина України, створення умов для саморозвитку особистості учня, формування навичок культури здоров'я учнів.

Планування методичної роботи здійснюється на діагностичній основі, мета якої – виявлення недоліків у практичній діяльності кожного педагога та розкриття основних шляхів їх подолання й запобігання. Під час діагностики враховуються виступи вчителів на педагогічних радах і засіданнях творчих об'єднань, конференціях і батьківських зборах. Це допомагає виявити рівень теоретичних знань класних керівників з проблем формування здоров'я вихованців, вміння застосовувати їх у практиці здоров'ятворення.

Головне зусилля методичного об'єднання класних керівників зосереджено на наданні реальної, дієвої допомоги педагогам у підвищенні рівня валеологічної культури, створенні творчої атмосфери, морально-психологічного клімату, які сприяють пошуку кращих технологій педагогічної праці, ефективному втіленню інновацій, оптимізації виховного процесу по формуванню здорового способу життя учнів.

Проведення засідань сприяє підвищенню теоретичного рівня педагогічних кадрів, розширенню їхнього світогляду, допомагає отримати необхідні знання для втілення інноваційних, особистісно зорієнтованих, здоров'язберігаючих виховних технологій, інтерактивних форм і видів діяльності.

Класні керівники активно впроваджують програму виховної роботи "Крок за кроком виховуємо людину, громадянина, патріота", програми попередження злочинності, бездоглядності, правопорушень, формування здорового способу життя, програми діяльності дитячо-юнацького об'єднання "Лідер".

Під час роботи над проблемними питаннями в системі методичного забезпечення основну увагу спрямовано на виконання таких завдань:

- підвищення практичної підготовки класних керівників до здійснення особистісно зорієнтованого підходу в системі виховної діяльності по формуванню здорового способу життя учнів;

- вироблення єдиних вимог у вирішенні питань практичної реалізації особистісно зорієнтованих, здоров'язберігаючих виховних технологій, забезпечення системності в роботі;

- вироблення в педагогів умінь і навичок застосування науково-теоретичних знань здоров'язбереження на практиці, вдосконалення їхньої пе-

дагогічної майстерності, розвиток творчості, нового педагогічного мислення;

– ознайомлення та впровадження передового педагогічного досвіду по вихованню здорової особистості;

– впровадження в систему підготовки педагогічних кадрів активних форм роботи: тренінгів, рольових, сюжетних ігор, діалогів, дискусій, диспутів.

Найбільш результативними формами роботи з класними керівниками в межах методичного об'єднання класних керівників, на наш погляд, виступають: консультації заступника директора з виховної роботи, педагога-організатора, тренінги, неформальна допомога колег, заняття в школі передового досвіду, власні відкриті виховні заходи.

Кожним класним керівником школи ведеться паспорт здоров'я учнів класу, який допомагає вчителям-предметникам здійснювати особистісне орієнтований підхід у навчанні школярів, відповідно до їх стану здоров'я.

Вивчення рівня сформованості валеологічної культури педагогів-вихователів, рівня вихованості та стану здоров'я учнів після організації діяльності методичного об'єднання класних керівників на основі системного підходу та принципів неперервної освіти педагогічних працівників виявило позитивні зрушення по всіх показниках.

Таким чином, залучення класних керівників до організаційно-педагогічної, методичної, консультаційної діяльності в межах функціонування методичного об'єднання класних керівників, робота в творчих групах над актуальними проблемами виховання учнів, участь в тренінгах і школі передового досвіду сприяє підвищенню рівня сформованості валеологічної культури класних керівників і позначається на результативності їх роботи – вихованні здорової особистості учня.

Список використаних джерел

1. Гончаренко М.С. Валеология в таблицах и схемах / М.С. Гончаренко. – Харьков : ХНУ. – 2003. – 246с.
2. Нікітіна І.П. Шкільне методичне об'єднання / І.П. Нікітіна, Ю.О. Нікітін, В.В. Шеліхова. – Х. : Вид. група "Основа", 2006. – 160 с.
3. Нормативно-правове забезпечення освіти : у 4 ч. – Х. : Видав. гр. "Основа", 2004. Стаття надійшла до редакції 12.06.2010р.